

Observatori Ciutadà
contra la corrupció

NOTES INFORMATIVES

PROPOSICIÓ DE LLEI INTEGRAL DE LLUITA CONTRA LA CORRUPCIÓ I PROTECCIÓ DELS DENUNCIANTS

El mes de setembre de 2016, el grup parlamentari Ciutadans va presentar davant el Congrés dels Diputats un text legislatiu amb l'objectiu de desenvolupar un pla integral de lluita contra la corrupció.

L'ordenament jurídic espanyol, si bé contempla figures i tipus delictius relacionats amb les pràctiques corruptes i el frau, manca hui dia un text en el qual s'afronte el problema des d'una perspectiva global i unificada; això comporta, com ja s'ha apreciat en moltes ocasions, nombroses limitacions i mancances a l'hora de lluitar contra aquesta xacra que ja aconsegueix el segon lloc entre les principals preocupacions dels ciutadans, segons el CIS.

Així, el projecte de llei que hem esmentat adés tracta de donar resposta a aquesta necessitat, assentant-ne les bases en tres pilars: la transparència, la protecció dels denunciants i la regulació del lobby.

Si analitzem el text inicial, aquest mostra diverses llacunes i deficiències, raó per la qual durant la tramitació s'han presentat més de 300 esmenes que modifiquen o completen el text original.

Si supera la fase de tramitació (i n'esmena les llacunes), aquest projecte pot constituir un text normatiu sense precedents en la història legislativa d'Espanya, amb importants avanços en matèria de transparència i lluita contra la corrupció.

Destaquem a continuació els aspectes més rellevants del projecte de llei.

Protecció del denunciant

Espanya és, hui dia, l'únic país de l'OCDE l'ordenament jurídic estatal del qual no preveu mesures de protecció per a les persones que denunciïn pràctiques de corrupció. Així, la imprescindible protecció del denunciant és una de les principals mesures contingudes en la Llei, si bé, el text inicial pateix unes certes deficiències que podrien guarir-se a força d'esmenes:

1. El projecte únicament considera com a denunciant, i per tant, digne de protecció, **“els alts càrrecs, els funcionaris i la resta del personal al servei del sector públic”**; és a dir, es deixa incomprendible de costat, i per tant desprotegida, qualsevol persona que haja tingut coneixement de pràctiques corruptes i desitge denunciar-les. Cal tindre en compte que alguns dels casos de corrupció que s'han enjudiciat al nostre país porten el seu origen en una denúncia efectuada per un ciutadà o ciutadana aliens a l'àmbit públic.
2. De la mateixa manera, el text **prohibeix les denúncies anònimes**; la mateixa ONU ha arribat a afirmar que “l'única protecció real per a un denunciant és l'anonimat”, per la qual cosa mantindre aquest veto a les denúncies anònimes resultaria clarament contraproductiu respecte de l'objectiu de fomentar la denúncia de pràctiques contràries a la legalitat.
3. En el capítol de mesures de protecció, el projecte de llei resulta una mica escaritat a l'hora de **protegir els familiars del denunciant**, fet que ja ha sigut objecte de diverses esmenes i s'ha sol·licitat la seua ampliació.

Al marge d'aquestes llacunes, el text normatiu ofereix com a base un considerable catàleg de mesures de protecció per al denunciant, que abasten tant la vida professional (suspensió de decisions que perjudiquen el estatus laboral, trasllat provisional a un altre lloc de treball equivalent, excedència retribuïda, etc.) com la personal (possibilitat d'instar mesures de protecció contra la seua persona i familiars).

Regulació dels *lobbies*

Una altra de les necessitats del panorama legislatiu espanyol era la regulació dels anomenats *lobbies* o grups de pressió, això és, els col·lectius que tenen el propòsit d'aconseguir decisions favorables als seus interessos des dels poders públics.

Mitjançant la modificació de diverses lleis de l'ordenament jurídic espanyol, el projecte de llei pretén la incursió del concepte de *lobby*, així com el control i transparència de l'activitat.

Entre aquestes mesures es pretén aconseguir, mitjançant la modificació de la Llei 19/2013 de transparència, accés a la informació pública i bon govern, la creació d'un Registre de *lobbistes* i *lobbies*, de caràcter públic i gratuït, en el qual hauran d'inscriure's preceptivament tots els grups de pressió, i castigar l'incompliment d'aquesta obligació.

De la mateixa manera, la Llei preveu la regulació d'un Codi de Conducta dels *lobbies*, així com mesures en busca de transparència, com pot ser la publicitat de les activitats, i en particular, dels resultats de les reunions amb el sector públic.

Transparència

Es creen noves mesures en matèria de publicitat i transparència del sector públic. Entre aquestes, destaca l'obligació que les Administracions públiques difonguen, junt amb els plans d'actuació i objectius:

- Un inventari dels ens que en depenguen.
- El pressupost anual i les retribucions dels empleats.
- Agendes d'activitat institucional i de treball dels membres del Govern i alts càrrecs.
- Relació del personal de confiança o assessorament especial de cada departament
- Informació de les campanyes de publicitat institucional que hagen promogut o contractat, indicant el cost d'aquestes, els adjudicatariis i el termini d'execució.

De la mateixa manera, en matèria de contractació pública, el projecte de llei amplia la informació que ha de ser publicitada, entre la qual destaca:

- Una millor identificació de les entitats contractants.
- La identitat dels membres de les juntes i mesos de contractació.
- Els informes tècnics de valoració de les ofertes.
- Els instruments a través dels quals s'ha publicitat el contracte.

Novetats en matèria penal, temps màxim d'instrucció i concessió d'indults

El projecte de llei pretén la **modificació del Codi Penal** en els termes següents:

- Punició de l'autoritat o funcionari públic que, durant l'exercici del seu càrrec, experimente un increment en els béns o patrimoni que no puga justificar.
- Ampliació de la responsabilitat civil als partits polítics, sindicats i organitzacions empresarials, pels delictes comesos pels seus empleats, representants, gestors, persones autoritzades o càrrecs orgànics en l'acompliment de les seues activitats.
- Inclusió del decomís dels guanys obtinguts pel condemnat per delictes de prevaricació, tràfic d'influències i frau o exaccions il·legals.

En matèria processal penal, es proposa igualment una important modificació de la Llei d'Enjudiciament Criminal, en el sentit de modificar el polèmic article 324 relatiu als **terminis màxims d'instrucció** (6-18 mesos), figura que des de la seua creació en 2015 ha provocat el rebuig unànim de tots els operadors jurídics. Així, el projecte de llei promou l'eliminació d'eixos **terminis màxims d'investigació** de les causes penals, i deixa al criteri del Jutge la conclusió de la instrucció quan entenga que n'ha complit la finalitat.

Finalment, en matèria d'**indults**, el projecte de llei exclou la condonació de la pena als condemnats per delictes de terrorisme, de finançament il·legal dels partits polítics, o contra l'Administració Pública, així com les comeses contra la Hisenda Pública o contra la Seguretat Social, excepte, en aquest últim cas, que existisca informe favorable per part del Tribunal sentenciador i del Ministeri Fiscal.

El projecte finalment planteja modificacions en matèria de transparència a l'hora de concedir indults, com són la necessitat que, juntament amb la pena, s'especifique, entre uns altres, el delicte comés, el grau d'execució, l'origen de la sol·licitud de l'indult i la motivació que justifique la seua concessió segons el parer del Govern. Aquesta mesura de gràcia, a més ha ser efectuada mitjançant Decret motivat que serà publicat en el BOE.

En l'actualitat, el present projecte de llei es troba, després de nombroses pròrroques i endarreriments, en la fase de debat i votació en la Comissió Constitucional. El termini de presentació d'esmenes al projecte va finalitzar el mes de novembre del 2017, i s'ha presentat finalment un total de 375 esmenes: 136 d'Units Podem, 57 del PSOE, 50 del PP (inclosa una esmena a la totalitat), 45 de Ciutadans, 36 del PNB, 17 d'ERC i la resta del grup mixt.

[Font i més informació sobre la tramitació del projecte](#)

En ocasió de la presentació del projecte de Llei integral, l'entitat FIBGAR, en col·laboració amb Blueprint for Free Speech i Corruptil van elaborar l'informe "Anàlisi i comentaris a la proposició de Llei Integral de Lluita contra la Corrupció i Protecció dels Denunciants", que pot ser consultat en la seua [pàgina web](#).